

Súd:	Najvyšší súd SR
Spisová značka:	9CdoPr/4/2024
Identifikačné číslo spisu:	3815219469
Dátum vydania rozhodnutia:	26.11.2024
Meno a priezvisko:	JUDr. Soňa Mesiarkinová
Funkcia:	sudca
ECLI:	ECLI:SK:NSSR:2024:3815219469.1

ROZSUDOK

Najvyšší súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedníčky senátu JUDr. Sone Mesiarkinovej a sudcov JUDr. Martina Holiča a JUDr. Radoslava Svitanu, PhD., v spore žalobcu D. P., bývajúceho v obci U. Č.. XXX, zastúpeného advokátskou kanceláriou Prosman a Pavlovič advokátska kancelária, s.r.o., Trnava, Hlavná 31, IČO: 36 865 281, proti žalovanej FORTISCHEM a. s., Nováky, M. R. Štefánika 1, IČO: 46 693 874, o určenie existencie právneho vzťahu, vedenom na Okresnom súde Prievidza pod sp. zn. 12Cpr/4/2015, o dovolaní žalobcu proti rozsudku Krajského súdu v Trenčíne z 31. októbra 2017 sp. zn. 17CoPr/8/2016, takto

rozhodol:

Dovolanie z a m i e t a.

Žalovaná má nárok na náhradu trov dovolacieho konania.

Odôvodnenie

1. Okresný súd Prievidza (ďalej aj „súd prvej inštancie“) rozsudkom z 23. mája 2016 sp. zn. 12Cpr/4/2015 v spojení s uznesením z 18. júla 2016 sp. zn. 12Cpr/4/2015 žalobu žalobcu zamietol a žalovanej náhradu trov konania nepriznal. Zamietnutie žaloby odôvodnil nenaplnením znakov závislej práce vyžadovaných § 1 ods. 2 zákona č. 311/2001 Z. z. Zákonník práce (ďalej len „Zákonník práce“). Z vykonaného dokazovania mal preukázané, že medzi stranami sporu dochádzalo k uzatváraniu zmlúv o dielo podľa § 536 a nasl. zákona č. 513/1991 Z. z. Obchodný zákonník (ďalej len „Obchodný zákonník“), ktoré obsahovali jasnú identifikáciu zmluvných strán, popis diela, určenie ceny za zhotovenie diela, ako aj plán prác. Rozsah zhotovenia diela bol kontrolovaný a odsúhlasovaný v dennom zázname stavby oprávneným zamestnancom žalovanej spolu s uvedením počtu hodín strávených realizáciou diela. Predmetné záznamy boli potom podkladom pre fakturáciu ceny za zhotovenie diela. Z vyplatených súm za dielo žalobca riadne plnil svoje odvodové povinnosti. Prílohou zmlúv o dielo bol presne špecifikovaný druh prác a predpokladaný počet hodín potrebných na zhotovenie diela. Počet hodín objednaných a reálne vykonaných bol rozdielny, teda žalobca vykonával práce nepravidelne. V prípade, že žalovaná pre žalobcu prácu nemala, tento ostal doma. Dospel preto k záveru, že vzťah medzi stranami sporu nenapĺňa znaky závislej práce predpokladané § 1 Zákonníka práce a na ich naplnenie nepostačuje záujem žalobcu pracovať u žalovanej v pracovnom pomere.

2. Krajský súd v Trenčíne (ďalej len „odvolací súd“) rozsudkom z 31. októbra 2017 sp. zn. 17CoPr/8/2016 potvrdil rozsudok okresného súdu a rozhodol o trovách odvolacieho konania. Potvrdenie rozsudku súdu prvej inštancie odôvodnil jeho vecnou správnosťou, stotožňujúc sa s odôvodnením odvolaním napadnutého rozhodnutia. Na zdôraznenie správnosti rozsudku súdu prvej inštancie dodal, že z vykonaného dokazovania jednoznačne vyplynulo, že medzi stranami sporu neexistoval pracovnoprávny vzťah alebo náznak existencie závislej práce podľa § 1 Zákonníka práce. Nebola preukázaná ani hospodárska a osobná závislosť žalobcu na žalovanej. Žalobca ako aj vypočutí svedkovia uviedli, že žalobca vykonával pre žalovanú práce ako živnostník na základe zmlúv o dielo podľa Obchodného zákonníka. Zo zmlúv o dielo vyplývala špecifikácia druhu práce žalobcu u žalovanej, predpokladaný počet hodín k zhotoveniu diela, ako aj rozdielnosť objednaných a reálne vykonaných hodín na konkrétnom diele. Predmetná skutočnosť potom jednoznačne preukázala nepravidelnosť prác žalobcu u žalovanej. Stotožnil sa so súdom prvej inštancie, že vykonávanie dohodnutých prác žalobcom v rovnakom čase, v akom pracovali aj zamestnanci žalovanej, že žalobca bol usmerňovaný pri realizácii diela zamestnancami žalovanej, že mal rovnako ako zamestnanci žalovanej pridelenú magnetickú kartu, a že mu bola poskytnutá časť špeciálnych pracovných pomôcok, nie sú skutočnosťami, z ktorých možno jednoznačne vyvodiť právny záver o výkone závislej práce žalobcu pre žalovanú. Napokon súhlasil aj s právnym názorom súdu prvej inštancie, že len samotný záujem žalobcu pracovať u žalovanej v pracovnom pomere bez naplnenia znakov závislej práce vyžadovaných Zákonníkom práce, nepostačuje na založenie pracovnoprávneho vzťahu medzi stranami sporu.

3. Proti tomuto rozsudku odvolacieho súdu podal žalobca dovolanie. Dovolanie odôvodnil dovolacím dôvodom podľa § 431 zákona č. 160/2015 Z. z. Civilný sporový poriadok (ďalej len „CSP“) tvrdiac, že súd prvej inštancie mu nesprávnym procesným postupom znemožnil, aby uskutočňoval jemu patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces (§ 420 písm. f) CSP). Porušenie práva na spravodlivý proces videl v nepreskúmateľnosti rozhodnutia odvolacieho súdu. Odvolaciemu súdu vyčítal, že sa dostatočným spôsobom nevysporiadal s jeho argumentáciou obsiahnutou v odvolaní. Za nesprávny procesný postup považoval aj doručenie vyjadrenia žalovanej k jeho odvolaniu bez toho, aby bol vyzvaný vyjadriť sa k nemu. Rozsudok odvolacieho súdu napadol aj nesprávnym právnym posúdením veci, pričom prípustnosť vyvodzoval z § 421 ods. 1 písm. c) CSP. Podľa žalobcu v danom spore boli dostatočne preukázané znaky potrebné na to, aby jeho výkon práce pre žalovanú bol posúdený ako výkon závislej práce. Odvolací súd preto nesprávne na zistený skutkový stav použil príslušné ustanovenia Obchodného zákonníka upravujúce zmluvu o dielo. Na základe uvedeného potom žiadal, aby Najvyšší súd Slovenskej republiky rozsudok odvolacieho súdu zrušil a vec vrátil odvolaciemu súdu na ďalšie konanie, alternatívne rozhodnutie odvolacieho súdu zmenil a určil, že medzi stranami sporu existoval dňa 17. septembra 2013 pracovný pomer.

4. Žalovaná vo vyjadrení k dovolaniu žalobcu uviedla, že vykonané dôkazy preukazujú, že medzi ňou a žalobcom nikdy neexistoval právny vzťah alebo jeho znaky, ktoré majú charakter pracovného pomeru. Navrhla ho preto zamietnuť.

5. Najvyšší súd Slovenskej republiky (ďalej aj len „najvyšší súd“, „dovolací súd“) uznesením z 30. júla 2019 sp. zn. 6Cdo/86/2018 dovolanie žalobcu odmietol a rozhodol o nároku žalovanej na trovy dovolacieho konania.

6. K dôvodom prípustnosti dovolania, ako ich vymedzil žalobca uviedol, že pokiaľ žalobca namietal, že napadnuté rozhodnutie odvolacieho súdu je nedostatočne odôvodnené, keď sa nezaoberal jeho podstatnou argumentáciou, najvyšší súd pripomenul, že právo na určitú kvalitu súdneho konania, ktorej súčasťou je aj právo strany sporu na dostatočné odôvodnenie súdneho rozhodnutia, je jedným z aspektov práva na spravodlivý proces. Z práva na spravodlivé súdne konanie vyplýva totiž aj povinnosť všeobecného súdu zaoberať sa účinne námietkami, argumentmi a dôkaznými návrhmi strán (avšak) s výhradou, že majú význam pre rozhodnutie (I. ÚS 46/05). Povinnosťou všeobecného súdu je uviesť v rozhodnutí dostatočné a relevantné dôvody, na ktorých svoje rozhodnutie založil. Dostatočnosť a relevantnosť týchto dôvodov sa musí týkať tak skutkovej, ako i právnej stránky rozhodnutia (napr. III.

ÚS 107/07). Odôvodnenie súdneho rozhodnutia v opravnom konaní nemusí odpovedať na každú námietku alebo argument v opravnom prostriedku, ale iba na tie, ktoré majú rozhodujúci význam pre rozhodnutie o odvolaní, zostali sporné alebo sú nevyhnutné na doplnenie dôvodov rozhodnutia, ktoré sa preskúmava v odvolacom konaní (II. ÚS 78/05). Treba zdôrazniť, že len výnimočne, keď písomné vyhotovenie rozhodnutia neobsahuje žiadne dôvody alebo neobsahuje zásadné vysvetlenie dôvodov podstatných pre rozhodnutie súdu, môže ísť o skutočnosť, ktorá zakladá prípustnosť a súčasne aj dôvodnosť dovolania podľa § 420 písm. f) CSP.

6.1. Najvyšší súd po preskúmaní veci nezistil, že by v danej veci išlo o takýto extrémny prípad vybočenia z medzí ustanovenia § 393 ods. 2 CSP, ktorým by došlo k porušeniu práva žalobcu na spravodlivý proces.

6.2. Dovoláním napádaný rozsudok odvolacieho súdu uviedol, ako vo veci rozhodol súd prvej inštancie, obsah odvolania žalobcu a vyjadrenia žalovanej, zdôraznenie správnosti rozsudku súdu prvej inštancie a za týmto účelom aj doplnenie ďalších dôvodov. Z odôvodnenia rozhodnutia odvolacieho súdu, ako aj rozsudku súdu prvej inštancie, nevyplyva jednostrannosť, ani taká aplikácia príslušných ustanovení všeobecne záväzných právnych predpisov, ktorá by bola popretím ich účelu, podstaty a zmyslu. Konajúce súdy dali dostatočnú odpoveď, prečo vzťah medzi stranami sporu považovali za vzťah obchodnoprávny a prečo nepovažovali prácu vykonávanú žalobcom pre žalovanú za výkon závislej práce. Žalobca v dovolaní napokon ani konkrétne neuviedol, ktorá argumentácia v jeho odvolaní mala byť natoľko podstatná, že sa ňou mal odvolací súd zaoberať. Ponechal tak svoje tvrdenia len v rovine dohadov, pričom nie je úlohou najvyššieho súdu dotvárať ním podané dovolanie. Žalobca preto nedôvodne argumentoval, že rozsudok odvolacieho súdu v spojení s rozsudkom súdu prvej inštancie je nedostatočne odôvodnený; pričom za vadu konania v zmysle § 420 písm. f) CSP v žiadnom prípade nemožno považovať to, že odvolací súd neodôvodnil svoje rozhodnutie podľa predstáv žalobcu.

7. Pokiaľ žalobca v dovolaní tvrdil, že odvolací súd ho nevyzval, aby sa vyjadril k vyjadreniu žalovanej k jeho odvolaniu, najvyšší súd uviedol, že z ustanovenia § 374 ods. 1 CSP nevyplyva pre súd prvej inštancie povinnosť vyzývať odvolateľa, aby sa k vyjadreniu protistrany k jeho odvolaniu vyjadril, ako je tomu v prípade § 373 ods. 3 CSP, ale len umožniť mu podať vyjadrenie najneskôr v lehote desať dní od jeho doručenia. Predmetné vyjadrenie bolo právnomu zástupcovi odvolateľa (žalobcu) doručené 2. septembra 2016, pričom odvolací súd rozhodol až 31. októbra 2017. Žalobca zastúpený právnym zástupcom, (tento je mimochodom povinný pri výkone advokácie postupovať podľa § 18 zákona č. 586/2003 Z. z. o advokácii a o zmene a doplnení zákona č. 455/1991 Zb. o živnostenskom podnikaní (živnostenský zákon) v znení neskorších predpisov), mal k dispozícii lehotu dlhšiu ako jeden rok, aby k vyjadreniu žalovanej zaujal svoje stanovisko. To, že tak žalobca neučinil, nemožno v žiadnom prípade hodnotiť ako procesné pochybenie súdu prvej inštancie s následkom porušenia práva žalobcu na spravodlivý proces.

8. So zreteľom na uvedené najvyšší uzavrel, že zo strany žalobcu nebol preukázaný nesprávny procesný postup súdu, ktorým by bol vylúčený z uskutočňovania jemu patriacich procesných práv v takej miere, že došlo k porušeniu jeho práva na spravodlivý proces v zmysle § 420 písm. f) CSP. Najvyšší súd preto dovolanie žalobcu v tejto časti ako procesne neprípustné odmietol (§ 447 písm. c) CSP).

9. Dovolací súd následne pristúpil k preskúmaniu dovolania žalobcu, pokiaľ uplatnil ako dovolací dôvod nesprávne právne posúdenie veci odvolacím súdom (§ 432 ods. 1 CSP).

9.1. Najvyšší súd dospel k záveru, že žalobca v dovolaní neuvádza právne posúdenie veci, ktoré pokladá za nesprávne a predovšetkým chýba argumentácia, v čom spočíva nesprávnosť právneho posúdenia, na ktorom odvolací súd založil svoje rozhodnutie. Takémuto vymedzeniu dovolacieho dôvodu nezodpovedá len jednoduché tvrdenie žalobcu o tom, že odvolací súd mal na zistený skutkový stav právne aplikovať ustanovenia Zákonníka práce. Zároveň podotkol, že žalobca koncipoval dovolanie len ako nesúhlas s rozhodnutím odvolacieho súdu, spochybňovanie správnosti ním prijatého skutkového a následne právneho záveru a polemiku s týmito závermi, čo rozhodne nebolo možné považovať za riadne vymedzený dovolací dôvod. Dovolanie podané žalobcom pre nesprávne právne posúdenie veci nezodpovedalo požiadavkám z hľadiska vymedzenia dovolacieho dôvodu v zmysle § 432 ods. 1 a ods. 2 CSP.

9.2. Navyše dovolací dôvod spočívajúci v nesprávnom právnom posúdení veci nie je prípustným dovolacím dôvodom bez ďalšieho, ale len ak sú odôvodnené aj predpoklady jeho prípustnosti uvedené v § 421 ods. 1 CSP. Povinnosť odôvodniť dovolanie prípustným dovolacím dôvodom v prípade dovolacieho dôvodu, ktorým sa namieta nesprávne právne posúdenie veci spočívajúce v rozdielnej rozhodovacej praxi dovolacieho súdu, znamená preto povinnosť odôvodniť aj predpoklad vyplývajúci z § 421 ods. 1 písm. c) CSP, t. j. označiť rozdielnú rozhodovaciu prax dovolacieho súdu. Vzhľadom na povinné právne zastúpenie v dovolacom konaní a s prihliadnutím na čl. 11 ods. 3 CSP, podľa ktorého kto sa v styku so súdom alebo verejne prihlási k určitej profesijnej odbornosti, považuje sa za schopného konať s náležitou znalosťou veci spojenou s touto odbornosťou, je požiadavka na odôvodnenie dovolania týmto spôsobom, t. j. aj konkrétnym označením rozdielnej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu, opodstatnená a akceptovateľná. Podľa zásad správneho logického uvažovania, ak totiž všeobecne dovolateľ zastúpený kvalifikovaným právnym zástupcom (advokátom alebo inou osobou s vysokoškolským právnickým vzdelaním) tvrdí, že právna otázka je dovolacím súdom rozhodovaná rozdielne, potom bez väčších ťažkostí, by mal byť schopný takúto prax (rozhodnutia) aj označiť, a teda uviesť, z čoho takéto tvrdenie vyvodil. V danom spore žalobca neoznačil ani jedno rozhodnutie najvyššieho súdu, čím svoje tvrdenie o prípustnosti dovolania v zmysle § 421 ods. 1 písm. c) znehoval.

10. Najvyšší súd Slovenskej republiky so zreteľom na vyššie uvedené dôvody, dovolanie žalobcu v časti nesprávneho právneho posúdenia odmietol podľa § 447 písm. f) CSP.

11. Na základe podanej ústavnej sťažnosti Ústavný súd Slovenskej republiky (ďalej aj len „ústavný súd“) nálezom zo 4. februára 2021 sp. zn. III. ÚS 8/2020 rozhodol, že základné právo sťažovateľa D. P. (žalobcu v tomto konaní) na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky a jeho právo na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd uznesením Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 6Cdo/86/2018 z 30. júla 2019 porušené boli, uznesenie Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 6Cdo/86/2018 z 30. júla 2019 zrušil a vec mu vracia na ďalšie konanie. Vo zvyšnej časti ústavnej sťažnosti nevyhovelo a priznal sťažovateľovi náhradu trov konania.

11.1. Ústavný súd uviedol, že : ...“ z obsahu dovolania sťažovateľa vyplýva, že prípustnosť dovolania odvodzuje od ustanovenia § 421 ods.1 písm. c/ CSP, podľa ktorého dovolanie je prípustné proti rozhodnutiu odvolacieho súdu, ktorým sa potvrdilo alebo zmenilo rozhodnutie súdu prvej inštancie, ak rozhodnutie odvolacieho súdu záviselo od vyriešenia právnej otázky, ktorá je dovolacím súdom rozhodovaná rozdielne. Z obsahu dovolania sťažovateľa však na strane druhej vôbec nevyplyva, že rozhodnutie odvolacieho súdu záviselo od vyriešenia právnej otázky, ktorá je dovolacím súdom rozhodovaná rozdielne. Treba prisvedčiť najvyššiemu súdu, že dovolanie sťažovateľa neuvádza rozdielne rozhodnutia najvyššieho súdu, ktoré by riešili žalobou a zisteným skutkovým stavom nastolenú otázku právneho posúdenia, konkrétne či skutočnosti, ktoré boli v konaní zistené, zakladajú také právne posúdenie, na základe ktorého treba žalobe sťažovateľa vyhovieť. K tomu treba uviesť, že Civilný sporový poriadok rozlišuje medzi náležitosťami dovolania (§ 428 CSP), vymedzením dovolacieho dôvodu (§431 a § 432 CSP) a prípustnosťou dovolania (§ 420 a § 421 CSP). Náležitosťou dovolania je okrem iného uvedenie dovolacích dôvodov, teda toho, z akých dôvodov sa dovolaním napadnuté rozhodnutie považuje za nesprávne. Dovolací dôvod v takomto prípade spočíva v uvedení právneho posúdenia veci, ktoré dovolateľ pokladá za nesprávne spolu s tým, v čom spočíva nesprávnosť tohto právneho posúdenia. Sťažovateľ v tomto prípade jasne uviedol, že nedostatok právneho posúdenia bol v tom, že na zistený, relatívne zložitý a štruktúrovaný skutkový stav neboli použité ním uvedené normy, ktoré mali viesť k záveru, že medzi ním a žalovaným vznikol pracovnoprávny vzťah. Tým si sťažovateľ splnil svoje procesné povinnosti tak, aby najvyšší súd mohol dospieť k záveru o tom, či je jeho dovolanie prípustné, teda či je splnený niektorý z dôvodov prípustnosti tak, ako sú uvedené v § 421 ods. 1 Civilného sporového poriadku. Až po splnení povinnosti uviesť nesprávne právne posúdenie veci odvolacím súdom sa sťažovateľ dopustil zjavnej nesprávnosti v tom, keď pod citáciou súdnych rozhodnutí iných ako slovenských súdov videl právnu otázku, ktorá je dovolacím súdom rozhodovaná rozdielne. Z obsahu dovolania sťažovateľa, nie z pomenovania dôvodu prípustnosti dovolania sťažovateľa je však zrejmé, že sťažovateľ nastoľuje otázku, ktorá v rozhodovacej praxi dovolacieho súdu nebola vyriešená a následne citáciou ktoré je v protiklade s právnym posúdením odvolacieho súdu. Najvyšší súd

by k neprípustnosti dovolania mohol dospieť len v tom prípade, ak by sám poukázal na svoje vlastné rozhodnutia, v ktorých je otázka nastolená sťažovateľom už bez rozporov a ustálené vyriešená a zároveň sa odvolací súd od takejto praxe neodklonil. Len takáto konštrukcia môže viesť k ústavne konformnému konštatovaniu neprípustnosti dovolania. V tejto súvislosti možno len zopakovať (I. ÚS 51/2020, bod 51): „Zmyslom dovolania je okrem eliminovania zmätočných rozhodnutí (§ 420 v spojení s § 431 CSP) vytvárať jednotnú rozhodovaciu prax týkajúcu sa zásadných právnych otázok (§421 v spojení s § 432 CSP). Dovolatelia, ako aj širšia právnická obec očakáva odpovede na tieto otázky. Od najvyššieho súdu sa preto pri posudzovaní prípustnosti dovolania podaného podľa § 421 CSP oprávnené očakáva citlivý a dôsledný prístup pri zvažovaní, či určité jeho skoršie rozhodnutia nielen z formálneho hľadiska, ale aj reálne dávajú odpoveď na dovolateľom nastolenú právnu otázku zásadného významu. Len tak je možné naplniť cieľ dovolania, ktorým je riešenie otázok zásadného právneho významu i zjednocovanie judikatúry, čo sú podstatné prvky napĺňania princípu právnej istoty. Naplnením tejto funkcie plní dovolanie aj celospoločenskú úlohu.

V tomto prípade k tomu treba uviesť, že nestačí zvažovať len, či skoršie rozhodnutia určitú právnu otázku riešia, ale aj to, či takéto rozhodnutia vôbec sú. Takéto zváženie, ktorého výsledkom je záver o tom, či je dovolanie prípustné, nie je úlohou tých, ktorí dovolania podávajú, ale toho, kto o nich rozhoduje. Najvyšší súd svoje rozhodnutie o neprípustnosti dovolania musí založiť nie na precenení zjavného lapsusu dovolateľa, ale na tom, či dovolateľom nastolená právna otázka je správne a ustálené riešená v jeho rozhodovacej činnosti. Takéto posúdenie v napadnutom rozhodnutí chýba. Základné právo na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy sa priznáva v spojení čl. 51 ods. 1 ústavy, teda v medziach zákonov, ktoré tieto ustanovenia vykonávajú. Týmto ustanoveniami sú i príslušné normy, ktorých výklad viedol k odmietnutiu dovolania sťažovateľa. Najvyšší súd môže na dovolaním položenú otázku odpovedať i odmietnutím dovolania podľa § 447 písm. c/ Civilného sporového poriadku pre jeho neprípustnosť podľa § 421 ods. 1 Civilného sporového poriadku. V takomto prípade však odpoveď musí byť vyjadrená jasným odkazom na rozhodnutia, ktoré nastolenú otázku riešia tak, že ich možno považovať za ustálenú rozhodovaciu prax, od ktorej sa odvolací súd neodklonil. Zmysel noriem Civilného sporového poriadku o dovolaní bol v napadnutom rozhodnutí vyložený nesprávnym a ústavne nekonformným smerom, čo viedlo k nezodpovedaniu sťažovateľom nastolenej právnej otázky na nižšími súdmi zistený skutkový stav. To viedlo k porušeniu základného práva sťažovateľa podľa čl. 46 ods. 1 ústavy.

12. Najvyšší súd Slovenskej republiky na základe uvedeného rozsudkom z 8. februára 2023 sp. zn. 9Cdo/85/2021 dovolanie žalobcu zamietol.

13. V predmetnej veci, ako už bolo uvedené, sa odvolací súd musel sám zaoberať vymedzením právnej otázky, ktorú mal zodpovedať, čím sa súčasne dostal až na hranu zásady rovnosti strán v konaní (m.m. (II. ÚS 172/03).

14. Dovolací súd viazaný skutkovým stavom, na ktorý nadväzovalo právne posúdenie v predmetnej veci, dospel k záveru, že dovolateľ namieta záver súdov nižších stupňov, že v jeho prípade, nevznikol pracovný pomer so žalovanou, napriek tomu, že pre žalovanú vykonával práce podľa jej pokynov.

14.1. Podľa § 1 ods. 1. Zákonníka práce, tento zákon upravuje individuálne pracovnoprávne vzťahy v súvislosti s výkonom závislej práce fyzických osôb pre právnické osoby alebo fyzické osoby a kolektívne pracovnoprávne vzťahy.

Podľa § 1 ods. 2 Zákonníka práce závislá práca je práca vykonávaná vo vzťahu nadriadenosti zamestnávateľa a podriadenosti zamestnanca, osobne zamestnancom pre zamestnávateľa, podľa pokynov zamestnávateľa, v jeho mene, v pracovnom čase určenom zamestnávateľom.

Podľa § 1 ods. 3. Zákonníka práce závislá práca môže byť vykonávaná výlučne v pracovnom pomere v obdobnom pracovnom vzťahu alebo výnimočne za podmienok ustanovených v tomto zákone aj v inom pracovnom právnom vzťahu. Závislá práca nemôže byť vykonávaná v zmluvnom občianskoprávnom vzťahu alebo v zmluvnom obchodnoprávnom vzťahu podľa osobitných predpisov.

Podľa § 1 ods. 5 Zákonníka práce pracovnoprávne vzťahy vznikajú najskôr od uzatvorenia pracovnej zmluvy alebo dohody o práci vykonávanej mimo pracovného pomeru, ak tento zákon alebo osobitný predpis neustanovujú inak.

V zmysle § 46 Zákonníka práce, pracovný pomer vzniká odo dňa, ktorý bol dohodnutý v pracovnej zmluve ako deň nástupu do práce.

Pracovný pomer môže vzniknúť i fakticky, nakoľko nedostatok písomnej formy pracovnej zmluvy nemá vplyv na jej platnosť, avšak v každom prípade, musí byť tento deň identifikovateľný z obsahu pracovného pomeru, napr. začiatkom vykonávania závislej práce zamestnanca pre zamestnávateľa, na ktorej sa obe strany dohodli.

V zmysle § 47 ods. 1 písm. a), b) Zákonníka práce odo dňa, keď vznikol pracovný pomer zamestnávateľ je povinný prideľovať zamestnancovi prácu podľa pracovnej zmluvy, platiť mu za vykonanú prácu mzdu, utvárať podmienky na plnenie pracovných úloh a dodržiavať ostatné pracovné podmienky ustanovené právnymi predpismi, kolektívnou zmluvou a pracovnou zmluvou. Zamestnanec je povinný podľa pokynov zamestnávateľa vykonávať práce osobne podľa pracovnej zmluvy v určenom pracovnom čase a dodržiavať pracovnú disciplínu.

15. Z vykonaného dokazovania súdmi (obsah spisu) dovolací súd nemohol inak, len uzavrieť, že právne posúdenie skutočnosti, že dovolateľovi nevznikol a ani nemohol vzniknúť pracovný pomer u žalovanej, vzhľadom na skutočnosť, že ním vykonávané práce na základe opakovane uzatváraných zmlúv o dielo podľa Obchodného zákonníka, tak ako k nemu nižšie súdy dospeli, je správny.

16. Právny vzťah medzi dovolateľom a žalovanou neobsahoval ani pri širokom výklade tohto vzťahu prvky pracovnoprávneho vzťahu, dovolateľ dodával žalovanej dielo, na základe zmlúv o zhotovení diela, ktorých obsah bol jednoznačne daný, zrozumiteľný a určitý, (ako uviedol súd prvej inštancie : „rozsah zhotovenia diela bol kontrolovaný a odsúhlasovaný v dennom zázname stavby oprávneným zamestnancom žalovanej spolu s uvedením počtu hodín strávených realizáciou diela. Predmetné záznamy boli potom podkladom pre fakturáciu ceny za zhotovenie diela. Z vyplatených súm za dielo žalobca riadne plnil svoje odvodové povinnosti. Prílohou zmlúv o dielo bol presne špecifikovaný druh prác a predpokladaný počet hodín potrebných na zhotovenie diela. Počet hodín objednaných a reálne vykonaných bol rozdielny, teda žalobca vykonával práce nepravidelne“, takže nebolo možné uskutočniť iný výklad tohto vzťahu medzi oboma subjektami. Navyiac, dovolací súd dodáva, že takýto konkrétny zmluvný vzťah bol opakovane uzatváraný počas siedmich rokov, dovolateľ nemal k nemu výhrady až do okamihu vzniku pracovného úrazu v roku 2013 a výzvy Sociálnej poisťovne na domáhanie sa určenia pracovnoprávneho vzťahu.

17. Obsah právnych úkonov a v tomto konkrétnom prípade, vznik pracovného pomeru, nie je možné vykladať v príkrom rozpore s tým, čo reálne predstavujú. Vzhľadom k tomu, že právny vzťah medzi dovolateľom a žalovanou neobsahoval ani jeden zo základných prvkov vzniku pracovného pomeru (definovaných v § 1 Zákonníka práce), pracovný pomer medzi stranami sporu nemohol vzniknúť.

18. So zreteľom na vyššie uvedené dospel dovolací súd k záveru, že žalobcom podané dovolanie síce, na základe príkazu ústavného súdu, vyvolalo procesný účinok umožňujúci uskutočnenie meritórneho dovolacieho prieskumu , výsledok najvyšším súdom uskutočneného dovolacieho prieskumu ale vedie k záveru, že jeho dovolanie je nedôvodné. Najvyšší súd preto dovolanie žalobcu zamietol podľa § 448 CSP.

19. Ústavný súd Slovenskej republiky na základe sťažnosti žalobcu nálehom z 29. februára 2024 sp. zn. II. ÚS 505/2023 rozhodol, že základné právo sťažovateľa D. P. (žalobcu v tomto konaní) na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky a jeho právo na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd rozsudkom Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 9Cdo/85/2021 z 8. februára 2023 porušené boli, rozsudok Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 9Cdo/85/2021 z 8. februára 2023 zrušil a vec mu vracia na ďalšie konanie. Vo zvyšnej časti ústavnej sťažnosti nevyhovel a priznal sťažovateľovi náhradu trov konania.

19.1. Po tom, čo bolo ústavným súdom zrušené v poradí prvé uznesenie dovolacieho súdu z 30. júla 2019, bolo povinnosťou najvyššieho súdu zaoberať sa dovolaním sťažovateľa v celom jeho rozsahu. Teda oboma dovolacími dôvodmi § 420 písm. f) CSP a § 421 ods. 1 CSP). Uvedené vyplýva z toho, že

zrušením uznesenia a vrátením veci pôvodné uznesenie zaniklo a nemožno naň nahliadať ako na organickú jednotu s neskorším napadnutým súdu prvej a druhej inštancie. V napadnutom rozsudku sa najvyšší súd vysporiadal len s dovolacím dôvodom nesprávneho právneho posúdenia vo vzťahu k uplatnenému dovolaciemu dôvodu podľa § 421 CSP, avšak nezaoberal sa namietaným porušením práva na súdnu ochranu a spravodlivý proces v zmysle § 420 písm. f) CSP. Uvedený nedostatok preto zakladá arbitrárnosť napadnutého rozsudku v ústavne relevantnej intenzite a má za následok jeho ústavnú neudržateľnosť. Vzhľadom na zrušenie napadnutého rozsudku a vrátenie veci bude predmetom rozhodovania najvyššieho súdu aj argumentácia sťažovateľa a zúčastnenej osoby vo vzťahu k sporu.

20. Najvyšší súd Slovenskej republiky, viazaný názorom ústavného súdu vyjadreným v hore uvedenom náleze, dospel opätovne k záveru, preskúmajúc dovolanie žalobcu ako celok, že je nedôvodné.

21. Ak dovolateľ namietal prípustnosť dovolania cez obsah § 420 písm. f) CSP, dovolací súd má za to, že už v pôvodnom rozhodnutí dovolacieho súdu sp. zn. 6Cdo/86/2018 z 30. júla 2019, dovolací súd sa vysporiadal s prípustnosťou dovolania, keď uviedol, že najvyšší súd po preskúmaní veci nezistil, že by v danej veci išlo o takýto extrémny prípad vybočenia z medzí ustanovenia § 393 ods. 2 CSP, ktorým by došlo k porušeniu práva žalobcu na spravodlivý proces.

21.1. Dovolaním napádaný rozsudok odvolacieho súdu uviedol, ako vo veci rozhodol súd prvej inštancie, obsah odvolania žalobcu a vyjadrenia žalovanej, zdôraznenie správnosti rozsudku súdu prvej inštancie a za týmto účelom aj doplnenie ďalších dôvodov. Z odôvodnenia rozhodnutia odvolacieho súdu, ako aj rozsudku súdu prvej inštancie, nevyplýva jednostrannosť, ani taká aplikácia príslušných ustanovení všeobecne záväzných právnych predpisov, ktorá by bola popretím ich účelu, podstaty a zmyslu. Konajúce súdy dali dostatočnú odpoveď, prečo vzťah medzi stranami sporu považovali za vzťah obchodnoprávny a prečo nepovažovali prácu vykonávanú žalobcom pre žalovanú za výkon závislej práce. Žalobca v dovolaní napokon ani konkrétne neuviedol, ktorá argumentácia v jeho odvolaní mala byť natoľko podstatná, že sa ňou mal odvolací súd zaoberať. Ponechal tak svoje tvrdenia len v rovine dohadov, pričom nie je úlohou najvyššieho súdu dotvárať ním podané dovolanie. Žalobca preto nedôvodne argumentoval, že rozsudok odvolacieho súdu v spojení s rozsudkom súdu prvej inštancie je nedostatočne odôvodnený; pričom za vadu konania v zmysle § 420 písm. f) CSP v žiadnom prípade nemožno považovať to, že odvolací súd neodôvodnil svoje rozhodnutie podľa predstáv žalobcu.

21.2. Pokiaľ žalobca v dovolaní tvrdil, že odvolací súd ho nevyzval, aby sa vyjadril k vyjadreniu žalovanej k jeho odvolaniu, najvyšší súd uviedol, že z ustanovenia § 374 ods. 1 CSP nevyplýva pre súd prvej inštancie povinnosť vyzývať odvolateľa, aby sa k vyjadreniu protistrany k jeho odvolaniu vyjadril, ako je tomu v prípade § 373 ods. 3 CSP, ale len umožniť mu podať vyjadrenie najneskôr v lehote desať dní od jeho doručenia. Predmetné vyjadrenie bolo právnomu zástupcovi odvolateľa (žalobcu) doručené 2. septembra 2016, pričom odvolací súd rozhodol až 31. októbra 2017. Žalobca zastúpený právnym zástupcom, (tento je mimochodom povinný pri výkone advokácie postupovať podľa § 18 zákona č. 586/2003 Z. z. o advokácii a o zmene a doplnení zákona č. 455/1991 Zb. o živnostenskom podnikaní (živnostenský zákon) v znení neskorších predpisov), mal k dispozícii lehotu dlhšiu ako jeden rok, aby k vyjadreniu žalovanej zaujal svoje stanovisko. To, že tak žalobca neučinil, nemožno v žiadnom prípade hodnotiť ako procesné pochybenie súdu prvej inštancie s následkom porušenia práva žalobcu na spravodlivý proces.

21.3. So zreteľom na uvedené najvyšší súd opätovne uzatvára, že zo strany žalobcu nebol preukázaný nesprávny procesný postup súdu, ktorým by bol vylúčený z uskutočňovania jemu patriacich procesných práv v takej miere, že došlo k porušeniu jeho práva na spravodlivý proces v zmysle § 420 písm. f) CSP.

22. Pokiaľ žalobca (dovolateľ) namietal nesprávne právne posúdenie, s prípustnosťou ako i dôvodnosťou tejto časti dovolania sa vysporiadal dovolací súd vo svojom rozsudku z 8. februára 2023 sp. zn. 9Cdo/85/2021 a preto opätovne, vzhľadom na právne závery, vyslovené v náleze ústavného súdu z 29. februára 2024 uvádza.

23. Dovolací súd, viazaný skutkovým stavom, na ktorý nadväzovalo právne posúdenie v predmetnej veci, dospel k záveru, že dovolateľ namieta záver súdov nižších stupňov, že v jeho prípade nevznikol

pracovný pomer so žalovanou, napriek tomu, že pre žalovanú vykonával práce podľa jej pokynov.

23.1. Podľa § 1 ods. 1. Zákonníka práce, tento zákon upravuje individuálne pracovnoprávne vzťahy v súvislosti s výkonom závislej práce fyzických osôb pre právnické osoby alebo fyzické osoby a kolektívne pracovnoprávne vzťahy.

Podľa § 1 ods. 2 Zákonníka práce závislá práca je práca vykonávaná vo vzťahu nadriadenosti zamestnávateľa a podriadenosti zamestnanca, osobne zamestnancom pre zamestnávateľa, podľa pokynov zamestnávateľa, v jeho mene, v pracovnom čase určenom zamestnávateľom.

Podľa § 1 ods. 3 Zákonníka práce závislá práca môže byť vykonávaná výlučne v pracovnom pomere v obdobnom pracovnom vzťahu alebo výnimočne za podmienok ustanovených v tomto zákone aj v inom pracovnom právnom vzťahu. Závislá práca nemôž byť vykonávaná v zmluvnom občianskoprávnom vzťahu alebo v zmluvnom obchodnoprávnom vzťahu podľa osobitných predpisov.

Podľa §1 ods. 5 Zákonníka práce pracovnoprávne vzťahy vznikajú najskôr od uzatvorenia pracovnej zmluvy alebo dohody o práci vykonávanej mimo pracovného pomeru, ak tento zákon alebo osobitný predpis neustanovujú inak.

V zmysle § 46 Zákonníka práce, pracovný pomer vzniká odo dňa, ktorý bol dohodnutý v pracovnej zmluve ako deň nástupu do práce.

Pracovný pomer môže vzniknúť i fakticky, nakoľko nedostatok písomnej formy pracovnej zmluvy nemá vplyv na jej platnosť, avšak v každom prípade, musí byť tento deň identifikovateľný z obsahu pracovného pomeru, napr. začiatkom vykonávania závislej práce zamestnanca pre zamestnávateľa, na ktorej sa obe strany dohodli.

V zmysle § 47 ods. 1 písm. a), b) Zákonníka práce odo dňa, keď vznikol pracovný pomer zamestnávateľ je povinný prideľovať zamestnancovi prácu podľa pracovnej zmluvy, platiť mu za vykonanú prácu mzdu, utvárať podmienky na plnenie pracovných úloh a dodržiavať ostatné pracovné podmienky ustanovené právnymi predpismi, kolektívnou zmluvou a pracovnou zmluvou. Zamestnanec je povinný podľa pokynov zamestnávateľa vykonávať práce osobne podľa pracovnej zmluvy v určenom pracovnom čase a dodržiavať pracovnú disciplínu.

24. Z vykonaného dokazovania súdmi (obsah spisu) dovolací súd nemohol inak, len uzavrieť, že právne posúdenie skutočnosti, že dovolateľovi nevznikol a ani nemohol vzniknúť pracovný pomer u žalovanej, vzhľadom na skutočnosť, že ním vykonávané práce na základe opakovane uzatváraných zmlúv o dielo podľa Obchodného zákonníka, tak ako k nemu nižšie súdy dospeli, je správny.

25. Právny vzťah medzi dovolateľom a žalovanou neobsahoval ani pri širokom výklade tohto vzťahu prvky pracovnoprávneho vzťahu, dovolateľ dodával žalovanej dielo, na základe zmlúv o zhotovení diela, ktorých obsah bol jednoznačne daný, zrozumiteľný a určitý, (ako uviedol súd prvej inštancie : „rozsah zhotovenia diela bol kontrolovaný a odsúhlasovaný v dennom zázname stavby oprávneným zamestnancom žalovanej spolu s uvedením počtu hodín strávených realizáciou diela. Predmetné záznamy boli potom podkladom pre fakturáciu ceny za zhotovenie diela. Z vyplatených súm za dielo žalobca riadne plnil svoje odvodové povinnosti. Prílohou zmlúv o dielo bol presne špecifikovaný druh prác a predpokladaný počet hodín potrebných na zhotovenie diela. Počet hodín objednaných a reálne vykonaných bol rozdielny, teda žalobca vykonával práce nepravidelne“), takže nebolo možné uskutočniť iný výklad tohto vzťahu medzi oboma subjektami. Naviac, dovolací súd dodáva, že takýto konkrétny zmluvný vzťah bol opakovane uzatváraný počas siedmich rokov, dovolateľ nemal k nemu výhrady až do okamihu vzniku pracovného úrazu v roku 2013 a výzvy Sociálnej poisťovne na domáhanie sa určenia pracovnoprávneho vzťahu.

26. Obsah právnych úkonov a v tomto konkrétnom prípade, vznik pracovného pomeru, nie je možné vykladať v príkrom rozpore s tým, čo reálne predstavujú. Vzhľadom k tomu, že právny vzťah medzi dovolateľom a žalovanou neobsahoval ani jeden zo základných prvkov vzniku pracovného pomeru (definovaných v § 1 Zákonníka práce), pracovný pomer medzi stranami sporu nemohol vzniknúť.

27. So zreteľom na vyššie uvedené došiel dovolací súd k záveru, že žalobcom podané dovolanie síce, na základe príkazu ústavného súdu, vyvolalo procesný účinok umožňujúci uskutočnenie meritórneho dovolacieho prieskumu, výsledok najvyšším súdom uskutočneného dovolacieho prieskumu ale vedie

opätovne k záveru, že jeho dovolanie je nedôvodné. Najvyšší súd preto dovolanie žalobcu zamietol podľa § 448 CSP.

28. Žalovaná bola v dovolacom konaní v plnom rozsahu úspešná (§ 255 ods. 1 CSP) a vznikol jej nárok na náhradu trov konania. O nároku na náhradu trov rozhodol najvyšší súd podľa § 453 ods. 1 a § 262 ods. 1 CSP. O výške náhrady trov konania rozhodne súd prvej inštancie po právoplatnosti rozhodnutia dovolacieho súdu samostatným uznesením, ktoré vydá súdny úradník (§ 262 ods. 2 CSP).

29. Toto rozhodnutie prijal senát najvyššieho súdu pomerom hlasov 3 : 0.

Poučenie:

Proti tomuto rozsudku nie je prípustný opravný prostriedok.